Fons Olei

WALPVRGINI

APVD EYSTETTENSES EXPLICATVS ATQVE DEFENSVS.

A

JACOBO GRETSERO SOCIETATIS JESV THEOLOGO.

Ad

REVERENDISSIMVM ET ILLVSTRISS.mum PRINCIPEM AC DOMINVM DN. JOANNEM CHRISTOPHORVM EPISCOPVM EYSTETTENSEM, &c.

Acceſſit

Appendix recentium quorundam miraculorum quæ Deus per Oleum S. VVALPVRGIS patrauit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

JNGOLSTADII,

Ex Typographeo Ederiano, apud ELISABETHAM ANGERMARIAM, Viduam.

ANNO M. DC. XX.

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO IOANNI CHRISTOPHORO EPISCOPO EYSTETTENSI, &c.

IACOBVS GRETSERVS.

INter Græços Patres, ILLVSTRISSIME PRINCEPS, valdè claret Theodoretus, vir doctiſſimus, Epiſcopus Cyri; qui magnam luctam ſuſcepit cum Marcionitis, Magis & hæreticis, ab antiquiſſimo hęreſiarcha Marcione Pontico nomen hoc adeptis; quos intra ſuæ diœceſeos limites nullo loco paſſus eſt conſiſtere; ſed aut ad Catholicam fidem redeundum, aut aliò eundum fuit. Qua ſua paſtorali cura tam dæmonum, quàm eorum, quos nefarij ſpiritus miſerè deceperant, odia in ſe concitauit, ita vt vitæ etiã ipſius inſidias ſtruerent. *Execrandus Marcio multas ſpinas ſeminauit in regione vrbis Cyri*, inquit Theodoretus in hiſtoria religioſa cap. 21. quo vitam & res geſtas Iacobi ſanctiſſimi Eremitę deſcribit.

ſcribit. *Eas cùm conarer euellere radicitus, omnē laborem ſubibam, & omnibus machinis aſsiduè vtebar. Qui autē mea fruebantur cultura, cum me eo nomine deberent diligere, pro eo, vt prophetice dicā, detrahebant mihi: ego autem orabam, & reddebant mala pro bonis, & odium pro dilectione mea: & magicis vtentes præſtigijs, & malignorū freti ope dæmonū, conabantur bellum gerere quod ſub viſum non caderet: & noctu venit quidā dæmon exitialis, clamans, & lingua vtens Syriaca: Cur tu bellum geris cum Marcione? Cur hanc pugnam aduerſus eum ſuſcipis? Quanam is te vnquam affecit moleſtia? Deſine belligerare, deſiſte à maleuolentia; aut diſces experientia quantū bonum ſit quies. Scias quod te iam pridem confodiſſem, niſi chorum martyrum te cuſtodientem vidiſſem cum Iacobo.*

Subiungit Theodoretus. *Hæc ego audiui, & dixi cuidā ex familiaribus, qui prope me dormiebat, Audis, inquam, quæ dicuntur? ille vero, Omnia, inquit, audiui: & cum vellem ſurgere, & reſpicere & ſcire, quis loqueretur, tua cauſa quieui, cum te putarem quieſcere. Ambo itaq; ſurgentes reſpeximus, neq; vllum qui moueretur vidimus, nec*

qui

qui loqueretur, audiuimus. Illa verba alij quoque qui nobiſcum habitabant, audiuerunt.

Quid autẽ malus genius per CHORVM MARTYRVM innuerit, his verbis explicat Theodoretus. *Intellexi, quod martyrum quidẽ chorum dicebat lecythum Olei Martyrum, qui cum à multis Martyribus collectam haberet benedictionẽ, pendebat à meo lecto: ſub meo autẽ capite erat magni Iacobi vetus amictus, qui quouis clauſtro adamantino validior mihi fuit.* Theodoretus ergo contra veneficos & hæreticos fortiſſimè dimicans, oleo ex varijs Martyrum monumentis collecto, & à lectulo, in quo quietem capiebat, penſili, ſanctique viri lacernâ, tanquam pretioſiſſimo, vt verè erat, lipſano, ſe aduerſus Tartareas molitiones communiebat.

Intelligit opinor, ILLVSTRISSIMA CELSITVDO VESTRA, quorſum tendam, quæ dira cum gente lamiarũ & hæreſeon tot annos iam bella gerens, non paruulã olei ſacri ampullã, vt Theodoretus, ſed integrum limpidumq; fontem tutelæ loco poſſidet, nempe eum, quem fluxus olei ex caſtiſſimis B. VVALPVRGÆ Reliquijs efficit: Fontem verè diuinum, admirandũ omniumq;

vocibus & calamis decantandũ. Vice magni illi-us Iacobi, in quo Theodoretus prælia Dñi aduerſus Marcionitas prælians, plurimũ ſpei collocabat, ſunt Diui, patriæ indigetes, VVILLIBALDVS, VVVNIBALDVS, RICHARDVS, SOLA, SEBALDVS, & alij qui procul dubio ILLVSTRISS. CELS. VESTRAM apud Altiſſimum precibus ſuis indeſinenter adiuuant.

Et ſi quis hodie ſimilis Anachoretæ Iacobo exſiſteret, fortaſſe ſimile quid audiret eius, quod audiuit Iacobus: cum enim Theodoreto periculoſiſſimo in loco certamen cum Marcionitis ingreſſo, Iacobus inſomnis noctẽ integram precibus & lamentis impendiſſet: *audiui, inquit, vocem dicentẽ; ne timeas ô Iacobe: Magnus enim Baptiſta* (cuius Reliquias ex Palæſtina Theodoretus ſibi adferendas curauerat) *tota nocte orat* DEVM *vniuerſorũ: facta enim fuiſſet magna cædes, niſi illius interceſſionib. fuiſſet extincta diaboli audacia.*

Nec minus ſolicitè à S. VVALBVRGA, S. VVILLIBALDO, S. VVVNIBALDO, alijſq; domeſticis Diuis ILLVSTRISS.am C. V.ram poſtulaſſe & impetraſſe, & etiamnum poſtulare & impetrare arbitror, quod Theodoretus à ſuo Iacobo poſtulauit

&im-

& impetrauit: *Supplex ab eo contendebã, vt oraret* D*EVM* *vniuerſorum, vt redderet mihi ſegetem mundã à zizanijs, & à ſeminibus hæreticis eam omnino liberaret: me enim valde angebat abominandi Marcionis error, qui plurimũ inualuerat.* Erant autem Marcioniſtæ hæretici ſimul & Venefici, vt antea dictum; quorum machinas & tendiculas cœleſtibus iſtis præſidijs, & amuletis Theodoretus amoliebatur, præſertim vrceolo ſacri olei; cuius loco CELS. VESTRÆ integer fons S. VVALPVRGIS conceſſus eſt; de quo, neſcio qua ratione, cum non ita pridem Diuos Eyſtettenſes in publicum darem, conciſius, ne dicam ieiunius, quã decebat, à me diſputatum eſt. Sed quod tunc omiſſum, id nunc reſarcio, & quidem, niſi fallor, cum fœnore; cuius rei ipſam ILLVSTR.^mam^ CELS. V.^tam^ iudicem fero. Cui cum totum opus de Diuis Eyſtettenſibus ſacrum atq; dicatum ſit; haud æquũ eſt, vt hæc operis grandioris Appendix alterius patroni nomen præferat.

Quod C. V. non modo volente, ſed & bene volente fieri perſuaſum habeo. Ingolſtadij VI. Calend. Aprilis Anno Redemptoris, M. DC. XX.

DISSER-

S. WALPVRGA
VIRGO.
O quam pulchra eſt caſta
generatio cum claritate!

DISSERTATIO DE OLEO S. WALPVRGIS VIRGINIS APVD EYSTETTENSES SEPVLTÆ.

CAPVT I.

Fluxum liquoris Walpurgini videri naturalem.

CONDITA ſunt lipſana Beatæ Walpurgis Virginis Eyſtadij in ſummi altaris lapide duro, ſolido, excauato, & ſupernè concluſo, eo ipſo loco, quo à ſacrificante ſacerdote Corpus & Sanguis Domini immolatur, ita vt probabile ſit, hanc tumbam fungi vice ſepulchri, quale in omnibus aris conſecratis ex ipſo conſecrationis ritu & præſcripto viſitur. Infra prædictum lapidem eſt cauitas ſeu foramen quadratum, in quo deſtillat ſtillicidium de lapide ſuperiore, qui ſacra Virginis oſſa tenet. Videas guttas modò maiores, modò minores piſi aut nucis auellanæ magnitudine de lapide ſupino dependentes, quas omnes excipit late patens argentea concha. Miraculis & rebus ſupra na-

curæ vires fluxum hunc annumerari debere, communis eſt hominum perſuaſio, & paulò pòſt luce clarius demonſtrabitur.

Poſſet tamen fortaſſis Cardanus, aut Pomponatius aliquis exiſtere, qui nihil hic ſupra naturæ facultatem agnoſcat, aut veneretur, idque propter hæc argumenta.

I. Quia liquor iſte in foramine illo produci videtur, eo modo, quo in ſpelæis & cauernis producitur aqua, vaporibus nimirum ſurſum attractis, & ad lapidem frigidum iterum frigefactis, & in aquam conuerſis; aut eo modo, quo aër in vaporarijs & calentibus hypocauſtis ad vitreas feneſtras alliſus, in aquam mutatur; & in æſtate cantharos ſcyphoſque frigido potu plenos, foris, hoc eſt, in ſuperficie extima, guttis etiam defluentibus, vbertim manare videmus. Cur? niſi quia calidus aër hoſtili frigore conſtrictus, & ad metallum adhæreſcens, in aquam abit?

II. Forſan lapis, qui Sanctæ Walpurgis conditorium eſt, ea conſtat materia, vt certis temporibus ſudet? Eſſe enim huius generis lapides, in Hodœporicis Hieroſolymitanis proditum legimus. Et Vitruuius prohibet ædificio materiam è mari adhiberi, eò quod ſemper madeat.

III. Qnomodo liquor ex ſacro Virginis corpore emanans, lapidem minime poroſum, aut ſpongioſum, ſed durum & ſolidum penetraret? Num aduerſus naturæ leges duo corpora in eodem loco collocabimus?

IV. Sudatio illa ſeu generatio liquoris non tantum fit in lapide, cui impoſitum eſt corpus; ſed & in laminis argenteis, quibus teguntur parietes, qui lapidem ſuſtinent; item in ianua argentea interiore, & in ianua ferrea extrema. Quapropter credere non nemo poſſet, ſudationem

tionem & liquefactionem iſtam , habere naturalem originem ex antri-vaporoſitate & vaporum exhalatione, quos madens humus fortè exhalat & ſuggerit: qui deinde condenſati per appulſionem ad corpora frigida, vt ſunt lapis & laminæ, ſimul cum portulis; in aquam reſoluantur.

V. Nihil de hoc liquore ex oſſibus S. Walpurgæ fluente traditum eſt, cum S. Walpurga adhuc Heidenheimij conderetur. Magna etiam pars Reliquiarum eiuſdem Virginis Monheimium venit, vt ex Wolfhardo Haſenrietano liquet, & tamen nulla olei ex Reliquijs illis manantis vſpiam mentio eſt; cum alioqui plurima & teſtatiſſima quotidie propemodũ miracula ederentur, quæ idem Wolfhardus quatuor libris exequitur.

VI. Compertum non eſt, quando Eyſtadij, poſtquã Virginis lipſana eo translata ſunt, liquor iſte manare cœperit; & ex ijſdem Reliquijs Furnos in Flandriam pars non modica venit, nec tamen Belgici ſcriptores quidquam de oleo inde profluente memorant.

Hæc præcipua ſunt argumenta, quibus audaculus quiſpiam, & parum conſideratus fluxum Walpurgini liquoris in ordinem rerum naturalium cogere poſſet; vel ſaltem tentare, vt cogeret. ſed irrito conatu, vt iam videbimus.

CAPVT II.

Liquorem S. Walpurgis non eſſe naturalem, probatur inde, quia medetur varijs morbis.

4.
DE Virgineis VValpurgæ membris, maximè tamen de pectoralibus, inquit Philippus Eyſtettenſis Epiſcopus in vita S. Walpurgæ, *ſacrum emanat oleum, quod gratia DEI, & interceſſione B. VValpurgæ Virginis cæcos illuminat, ſurdos audire facit, & greſſum claudis reddit, cunctiſque debilibus optatum effectum deuotè petentibus miſericorditer indulget.*

Quam etiam gratiam curationis ipſi experti ſumus. Nam graui infirmitate ægrotantes ad excidium vitæ peruenimus, & rememorantes gratiam, quam B. VValpurgis ſuis dilectoribus indeſinenter oſtendit, præcepimus de oleo ſacroſanctæ ſuæ emanationis nobis copioſius afferri, & deſiderabili hauſtu phialam plenam ebibimus, orantes in hæc verba: O Beata VValpurgis Virgo, ob reuerentiam B. VVillibaldi, fratris tui dilectiſſimi, cuius ſucceſſor indignus ſum ego Philippus peccator, interpella pro me ad Dominum pro conditione peccatorum meorum, & vt reſpirem à grauamine huius ægritudinis, ad laudem DEI omnipotentis, & intemeratæ Matris eius Virginis MARIÆ. Vt quid plura? Eadem die creticauimus, & breui pòſt in tempore ſanitati omnimodè reſtituti ſumus.*

Jn alia vita eiuſdem Diuæ, quæ eſt quaſi compendium Philippicæ hiſtoriæ: *De quibus* (Reliquijs) *mirabiliter DEO cooperante, vſque in hodiernum diem manat ſacrum oleum, ſeu ſtillicidium, in ſignum caſtitatis: & maximè tempore, quo in eodem altari ſacrum Euchariſtiæ conficitur Sacramentum. Quod quidem ſtillicidium ægris & prægnantibus dignè ſumentibus per maxima pre-*

*mæ præſtat ſanitatis augmentum. Cuius rei gratiâ ſingulis annis, in die Sancti Marci necnon * in die canonizationis Sanctæ VValpurgis, Epiſcopo Eyſtettenſi, & Canonicis, haud non Sacerdotibus & Clericis proceſſionaliter in eadem parochiali Eccleſia Sanctæ VValpurgis conuenientibus ad diuinum officium deuotè peragendum, ſumendum porrigitur in remedium tam corporis quam animæ.* * vij Maij.

An liquor iſte, ſi nil niſi mera & naturalis aqua foret, cæcis lumen, ſurdis auditum, claudis greſſum, alijſque ægrotis optatam ſanitatem impertiret? An Clerus & alij ſtatis diebus ſingulari pietatis affectu liquorem hunc bibiſſent, ſi nil aliud fuiſſet, quàm aqua ex vaporibus generata?

CAPVT III.

Idem tribus alijs rationibus oſtenditur.

OLEVM hoc maxime fluit, quando à Sacerdote Euchariſtia in altari conficitur, & populo adoranda proponitur. *Hoc quoque ſciendum*, inquit Philippus, *quod hora celebrationis Miſſarum cum Sacramentum Corporis & Sanguinis JESV Chriſti in altari conficitur, in quo recondita eſt, frequentius necnon vberius oleum de ſacro corpore eius diſtillat. Vnde hæc hora pro receptione eiuſdem olei diligentiſſimè obſeruatur.* An hoc naturali fluxui aquæ congruit?

Deinde oleum hoc euaneſcit, niſi reuerentur habeatur; nec defluit; niſi vaſculo mundo & decenti excipiatur. *Ipſum quoq; oleum*, inquit Epitome Philippicæ hiſtoriæ, *ſeu ſtillicidium prædictum, ſi ab aliquo portatum, vel tentum in vaſe, fuerit irreuerenter tractatum, aut quid inhoneſtum circa illud perpetratum, euaneſcit: Quod pluribus per experientiam claruit, & noſtris temporibus edoctum eſt. Quare ſumma cum reuerentia ſeruandum, & in loco ſacrato conſeruandum locatur.*

Si phialæ, in quibus ſacrum oleum recipiendum eſt, inquit Philippus, *non directè vel perpendiculariter deſtillationi ſupponantur, guttæ eiuſdem olei ſic cohærent dependentes, ad modum botri vel ſaui mellis, nequaquam in alium locum decidentes, ſed poſtquam negligentia corrigitur, & vaſa, in quibus mundè ſacrum oleum recipi debet, deſtillationi aptantur, eiſdem ſine omni cooperatione illabitur. per quod apertè monſtratur, vt in vaſa munda recipi debeat, quia ab immundis locis vel vaſis omnino ſe præſeruat.*

Et ſæpe compertum eſt, quod receptum in vaſe mundo, ſi immundè vel irreuerenter teneatur, vel ad locum, vbi peccati illecebræ perpetrari conſueuerunt deportetur, omnino euaneſcit, vel orificium vaſis ipſum oleum nequaquam ad effectum ſanationis egreditur. An hæc naturæ facultatem non excedunt?

Cum ciuitas Eyſtettenſis interdicto Eccleſiaſtico mulctata fuiſſet, ſacer iſte fons exaruit. Certa relatione fide dignorum intelleximus (verba Philippi recito) *quod ciuitas Eyſtettenſis vna cum tota diœceſi, Eccleſiaſtico interdicto quodam tempore ſuppoſita fuerat, propter quaſdam damnoſas iniurias, quas Epiſcopus, qui tunc præerat, à baronibus terræ & incolis ſuſtinuit. Ex tunc liquor ſacræ emanationis ſtillare ceſſauit, vſque in diem, qua Eccleſia reſtituta eſſet indemnitati. Et idem venerabilis Epiſcopus cum vniuerſitate ciuitatis indicto ieiunio nudipes, & abſque lineis ad monaſterium B. VValpurgis aſcendit, deuotè ac ſubnixè cum vniuerſitate populi ſui ſupplicans, ne effectum tantæ benignitatis, ſicut eſt emanatio ſacri liquoris, in amplius ciuitas priuaretur. Et accedens ad altare dictus Pontifex, Miſſarum ſolemnia, aſtante populo deuotè peregit, & in confectione Sacramenti, & eiuſdem perceptione ſacratiſſimus liquor, qui intra ſpatium vnius anni nequaquam deſtillauerat, nec vllo modo ſe oſtenderat, adeo abunde erupit, vt ampulla dimidiæ pince capacitatis, vel vnius ſerici adimpleretur. Quod Pontifex videns cum plebe DEO deuota, pluſquam narrari poteſt gaudio repletus,*

pletus, immenſas gratiarum actiones DEO *ac B.VValpurgæ pro conceſſione tanti beneficij perſoluit.* Hæc Philippus.

Audi nunc Henricum Rebdorffenſem in Annalibus. *Anno M.CCC. LVIII. Dominica in medio Quadrageſimæ, quæ fuit 11. Kal. Aprilis, fures de nocte intrauerunt Monaſterium S.VValpurgis Eyſtettenſis, & cum Campanarius eiuſdē tardè intraret ad deponendum ſe in loco, irruunt fures in ipſum, velatâ facie volentes eum occidere; qui ſe defendit. Fuit in Monaſterio grauiter vulneratus: propter quod ſtillicidium, de Reliquijs B.VValpurgis conſuetum manare ceſſauit per quatuor ſeptimanas, vel circà, & poſt octauas Paſchæ, appropinquante feſto eiuſdem Virginis, manauit vt ante.* An fons Almonis, ſeu Altimylæ exaruit, quando ciuitas Eyſtettenſis Eccleſiaſtico interdicto ſubiacuit? An origines & ſcatebræ aliorum fontium Eyſtettenſium quicquam damni propter interdictum acceperunt? Cur ſolus iſte Walpurginus fons aut interdictum, aut ſceleratorum hominum nefariam inuaſionem luere debuit; ſi ijſdem, quibus alij legibus tenetur? Perſpicuum ergo relinquitur, hic digitum DEI eſſe, & grandius quid, quàm vt virtute naturali præſtari queat.

Cæterum quę de S. Walpurga in ſummo altari ſepulta, deque oleo copioſiùs manante, quando Euchariſtia conficitur, ſcripſimus, reuocant mihi in memoriam, quæ de alia Gualpurge Oddo Abbas Cluniacenſis litteris prodidit lib. 2. Collationum cap. 28. *Eſt Eccleſia Beatæ Gualburgis in hac vicina nobis regione, in qua miracula fiunt. Contigit autem, ſicut Dominus Berno Abbas refert, vt eiuſdem ſanctæ Gualburgis Reliquiæ ſuper altare per aliquot dies manerent. Sed mox miracula ceſſauerunt. Tandem verò ipſa Virgo cuidam ex infirmis apparens, idcirco, inquit, non ſanamini, quia Reliquiæ meæ ſunt ſuper altare Domini, vbi maieſtas diuini myſterij debet ſolummodo celebrari.* Quod

ri. Quod cum ille cuſtodibus referret, tulerunt capſam, & protinus miracula fieri cœperunt. Si ergo, ſubiungit Oddo, *ob illius myſterij reuerentiam nec ipſa ſua pignora Sancti volunt propius vicinari, quid cenſendum eſt de immunditijs?*

Hæc ſiue de noſtra, ſiue de alia Walpurga, quod mihi ſit veriſimilius, intelligantur; non obſtant nobis, quia DEVS eſt mirabilis in Sanctis ſuis, & quod vno in loco propter certas cauſas, tametſi ſemper ſibi notas, nobis autem ſæpius incognitas, fieri prohibet, id alibi iuſtiſſime fieri permittit. Miracula igitur ad Gualburgæ Virginis Lipſana edi conſueta, ideo forte poſtquã in altari poſita ſunt, deſierunt, quia periculum erat, ne homines ex ſimplicitate & ruditate pluris Reliquias æſtimarent, quàm ſacroſanctum illud myſterium, cui tractando altare dicatum eſt. Jam adeo vſitatum eſt Lipſana eſſe in altaribus, vt nullum altare ſine Diuorum Reliquijs conſecretur; vt taceam illas, quæ pretioſis & ſpecioſis thecis incluſæ palam in altaribus ſpectandæ & colendæ proponuntur.

Porro vitam D. Walpurgis iam aliquoties à nobis citatam & laudatam, & ſæpius adhuc citandam ſcripſit Philippus XXXIX. Epiſcopus Eyſtettenſis, rogatu Agnetis, quæ fuit filia Alberti Cæſaris, vxor Andreæ cognomento Veneti, Regis Hungariæ, ex hac vita Anno 1301. euocati: poſt cuius mortem Agnes ſoli DEO viuere ſtatuit, exſtructo cum matre Eliſabetha, vxore Alberti, Monaſterio in Ergouia, quod Künigsfeldt/ hoc eſt, *campus regius* appellatur: eo ipſo in loco, vbi Albertus Cæſar truculentiſſimè à nefarijs ſicarijs interfectus fuerat.

De quo cœnobio hæc Felix Fabri, origine quidem Thuricenſis, ſeu vt hodie loquuntur, Tigurinus, ſed diu-

turna

turna habitatione, Vlmenſis. *Relicta vxor occiſi Regis Domina Eliſabeth filia Comitis de Tiroli, in loco interfectionis viri ſui, incœpit conſtruere Monaſterium Monialium, & altare ſummum in eo loco poſuit, in quo exſpirauit. Jnterea Rex Vngariæ etiam obijt, cuius vxor Domina Agnes prædicti Regis Alberti filia in patriam propriam reuerſa, in conſtructione Monaſterij prædicti coadiutrix fuit; ſicque in viduitate ſancta ambæ manſerunt, & Moniales S. Claræ in conſtructum Monaſterium poſuerunt, & pro ſeipſis habitacula annexa ædificauerunt; ſed & pro duodecim fratribus Minoribus locum ædificauerunt iuxta Monaſterium, & tam pro ſororibus, quam pro fratribus prouiſionem copioſam in temporalibus fecerunt. Fundatio Monaſterij illius facta fuit Anno 1308. in loco interfectionis Regis, in campo qui dicitur Campus Regis, vulgariter* Künigſfeldt/ *ſub caſtro Habſpurg, vbi hodie ſeruiunt DEO.*

Narrat deinde, quomodo eadem Regina Agnes ædificauerit amplum Monaſterium Virginum Regulam D. Dominici profitentium, ſub caſtro Kyburg prope oppidum Wintertur, & in ipſo caſtro Capellam propter Imperiales Reliquias, quæ aliquando Kyburgi aſſeruabantur. Hæc annotare volui, vt ſcires, qualis & quantæ dignitatis & ſanctitatis fuerit Agnes, quæ vitam B. Walpurgis cognoſcere auida, à Philippo precibus obtinuit, vt eam ex antiquis monumentis colligeret ac reconcinnaret.

CAPVT IV.

Liquorem Walpurginum non eſſe à naturali cauſa, oſtenditur ex eius ad multos annos duratione, limpidiſsima claritate, & aliunde.

N*Otandum*, inquit Philippus, *quod etiam idem ſacrum oleum tanta mundicia ac meracitatis exiſtit, vt ſine omni corruptione, & fœda maculationis feculentia per ducentos annos ſeruatum conſimilis puritatis inuenitur cum illo, quod hodierno die de ſtillicidio eiuſdem ſacræ emanationis ſuſceptum eſt.* Eadem idem Philippus in Commentario de S. Willibaldo. Num hæc competunt aquæ naturali, & ex euaporationibus natæ?

Vidimus in libris de Benedictionibus, etiam aquam ſolemni Eccleſiæ ritu conſecratam, & aquam Iordanis fluuij annare, perennare, hoc eſt, plurimos annos abſque contagionis macula ferre; ſed perennitas hæc non eſt illis à natura; ſed à benedictione, & à ſanctificatione, quam Iordanis Aquæ, Chriſti in eas deſcenſu & baptiſmo, conſecratæ ſunt. Si quid vel aquæ, vel olei alibi eâdem gratiâ donatum eſt, id ſemper ad cœleſtes cauſas reduci debebit; non ad iſtas terreſtres, certis agendi legibus adſtrictas. Nec exiguum momenti in eo eſt, quòd hoc oleum non ſemper ſtillat, ſed hyberno duntaxat tempore, à 12. Octobris, hoc eſt à feſto Tranſlationis S. Walpurgis, vſque ad 25. Februarij, quo die B. Virgo ad immortalem vitam migrauit. Quamuis boni ominis loco habeatur, ſi ſtillatio vltra hunc terminum proferatur, prout hoc anno Domini

mini M. DC. XX. prolatam eſſe ex Reuerendiſſimo Domino *Georgio*, Suffraganeo Eyſtettenſi intelleximus, de quo paulo poſt iterum.

Quæ ratio naturalis hic apparet, quod liquor iſte ab vno feſto Virginis ad alterum manat? Dicat quis: etiam hanc eſſe quorundam lapidum indolem, vt non niſi certis anni temporibus ſudent ac rorent.

Reſpondeo, vt hoc ita ſit; tamen huc non quadrat; quia lapis ille non eſt exoticus, & peregrinus; ſed domeſticus, quales nimirum in montibus Eyſtadianis naſci ſolent. vbi nullus hactenus vel erutus vel viſus, qui à feſto Virginis ad alterum eiuſdem feſtum oleo incolas ditet ac beet; licet fluxus ille hos limites inuiolabiliter non obſeruet; nam vt ex Henrici Rebdorffenſis Annalibus liquet Anno 1358. etiam XI. Kalend. Aprilis, hoc eſt, 20 Martij, & poſtea itidem, fluor iſte ex ſacris Lipſanis ſtillabat. Subtrahe lipſana Virginea lapidi, vbi oleum erit?

Placet hic vſurpare elegans epigramma, quod Nouariæ tumulo S. Laurentij, & puerorum Martyrum, ex quorum oſſibus oleum fluit, adſcriptum eſt.

Aſpicis hoc marmor tumuli de more cauatum,
Id ſolidum eſt intus, rima nec vlla patet.
Vnde queat tellus occultas mittere lymphas,
Manat ab ingeſtis oſſibus iſte liquor.
Si dubitas, medio ſudantes tolle ſepulchro
Relliquias, dices: Vnda ſalubris vbi eſt?

Hic planè idem canere licet. Tolle de ſepulchro Virgineas S. Walpurgis Reliquias; & mox quæres:

Vnda ſalubris vbi eſt? Si Nouariæ per ſolidum marmor oleum fluit & penetrat, cur hic ad ſepulchrum Walpurginum hæſitas?

Quàm verò mirabile illud? Adſtet quis, quandiu velit, oculos intendat, & diligentiſſime attendat; nunquam tamen guttulę alicuius caſum aduertet; quantumuis pręgnans & matura caſui ſit. An hoc fit ijs in locis, vbi natura aquam ſiue ex aëre immediatè, ſiue mediatè ex vaporibus progenerat? An nullus vnquam vidit in antro ſtillas ex ſuperiore parte, aut in vaporarijs ex feneſtris, aut æſtate ex poculis frigidâ plenis decidentes? Nemo non vidiſſe potuit; qui oculos habuit, & videre voluit. Nihil ergo hic naturale; ſed omnia ſupra naturæ leges peraguntur.

Nec digni ſunt, quibus aures præbeantur, ſi qui quæritent; quomodo ex aridis & exſuccis oſſibus liquor tot annorum ſpatio manare queat? Iſti eadem oris libertate ſciſcitentur; quomodo ex mandibula aſini Samſoni ſitienti ſalutaris potus, aut ex rupe virga Moyſis percuſſa vberrimi fontes populo Iſraëlitico profluere potuerint. Miracula non eſſent id, quod nominantur, ſi naturæ finibus & legibus includerentur, & circumſcriberentur.

CAPVT V.

Exempla aliorum Sanctorum, ex quorum Reliquijs oleum ſeu liquor oleoſus aut vnguentoſus fluit.

NOMINA tantum edam. Vberiorem catalogum inueniet lector in Notationibus D. Steuartij ad vitam S. Walpurgis. Sunt ergo ſequentes Diui, eodem, quo D. Walpurga dono à DEO exornati.

I. S.An-

I. S. Andreas Apoſtolus. II. S. Nicolaus Myrenſis Epiſcopus. III. S. Theodorus Trichinas. IV. S. Demetrius Martyr Theſſalonicenſis. V. S. Euthymius Abbas. VI. S. Becharius Abbas. VII. S. Sampſon. VIII. S. Eligius. IX. S. Ioannes Eleemoſynarius. X. S. Quirinus Tegernſeenſis. XI. S. Laurentius, & pueri Martyres, quos educandos ſuſceperat. XII. Quatuor milites Martyres ad Melitenem Armeniæ, de quibus Procopius lib. 1. de ædificijs Iuſtiniani. XIII. Iuuenis quidam Ægyptius, de quo Menæum Græcanicum 2. die Decembris. XIV. S. Matthæus Apoſtolus & Euangeliſta, teſte Marſilio Columna Archiepiſcopo Salernitano in libro de vita & rebus geſtis S. Matthæi. XV. S. Felix Nolanus. XVI. Gundackarus Epiſcopus Eyſtettenſis, teſte Philippo in S. Walpurgæ vita. Plures non adfero, non quia plures non ſint, ſed quia plures mihi non ſunt comperti. Non dubito lectionem Græcorum & Latinorum monumentorum lectori plures ſuppeditaturam.

Ex femineo ſexu occurrit I. S. Catharina. II. S. Hermione filia Philippi Diaconi. III. S. Eliſabetha Landgrauia Haſſiæ. IV. S. Hedvvigis Poloniæ Duciſſa. V. S. Euphemia Martyr. VI. S. Agnes Politiana in Tuſcia, ex cuius exanimis corpore integra ampulla plena oleo fluxit, quod oleum adhuc Reliquiarum loco cum ipſa ampulla aſſeruatur.

De S. Euphemia hæc litteris tradidit Theophylactus Simocatus lib. 8. hiſtoriæ Mauricianæ cap. 14. *Chalcedon vrbs eſt ad oſtium Ponti ſita, ex aduerſo Byzantij. In ea templum eſt S. Euphemiæ martyris, vbi eiuſdem ſacratiſſimum corpus in arca aſſeruari, inde à maioribus ad nos fama peruenit. In annos porro ſingulos, die quo martyrium obijt, res maxime admiranda editur, & vt*

vt breuiter dicam, ijs qui non viderunt, minimè credibilis, propter diuini illius operis excellentiã. Nam cum eius corpus iam annis quadringẽtis in monumento iaceat, die tamen, de quo dicebamus, in conſpectu omnium, loci Epiſcopus, ſpongijs à corpore mortuo plurimum ſanguinis colligit. Videas non ſecus quàm è recens occiſo corpore vulnerum tabo commiſtam erumpere vim ſanguinum, vnguenta nulla arte comparata redolentium, & per vaſcula vitrea ab eodem aduentantibus diſtribui.

Mauricium igitur duodecimum iam annum imperantem ſubit imbellis & ignaua quædam circa res diuinas cogitatio, extenuatque & reijcit tam inſigne miraculum, & myſterium hoc fallacium hominum commentum eſſe aſſerit. Ornamentis igitur argenteis ſepulchrum nudat, & obſignat, id quod incredulitatis audacia poſtulabat. Vbi ſtatus dies affuit, arcanũ exploratur: in myſterium inquiritur; miraculum probatur; fitq; martyr ſuæ virtutis hoc admirando opere teſtis omni exceptione maior, iterumque ſanguine vnguentifero meatus corporis per monumentũ, inſtar fontium fluit, & ſcaturit emiſſionibus myſterium, odoreque cruoris ſuauiter ſpirantis ſpongiæ imbuuntur. Eum fluxum tum martyr adauxit. DEVS enim, quamuis illi non credatur, non tamen hominibus cognitionem ſuæ virtutis & bonitatis inuidet. Atq; ita martyr incredulitatem Imperatoris ſapere docuit: qui ſanguinis emanationibus lacrymarum effuſiones remiſit: & fluentibus vnguentis imbres oculorum ſuorum rependit; mirabilis, inquiens, DEVS in ſanctis ſuis.

Plura Euagrius l. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 3. ſcribit, & poſt eum Nicephorus l. 15. c. 3. cuius verba adſcribam. *Quæ olim Martyr* (Euphemia) *ediderit miracula Chriſtianis omnibus conſtat. Loci namque eius perſæpe Epiſcopum, in ſomnis ſe ſe ei exhibens, aut alium etiam quenpiam præclare vitam agentem, obiter templum eius ingreſſum, vt miraculorum talium fructum perciperent, eſt cohortata. Quod vbi in vrbe Conſtantinopolitana innotuit,*

vniuer-

vniuerſæ eò populi turbæ ſunt profectæ: ipſe etiam Imperator, & qui ſacras eccleſiarum habenas regunt, quique honores & magiſtratus alios in republica gerunt, vt quæ ibi peragerentur, viderent. Atque etiam inſpectantibus omnibus, Epiſcopus Conſtantinopolitanus cum ſacerdotibus ſuis templum id, vbi martyris eius corpus repoſitum eſt, viſit.

Jn tumuli læuo latere feneſtella quædam admiranda eſt, operculo quàm maximè obfirmata, per quod ferramentum longiuſculum, cui in extrema parte ſpongia alligata eſſet, immittebant, ſpongiamque ipſam in ſacroſanctis martyris reliquijs obuolutam, ſanguineq; & guttis cruore illius delibutis refertam extrahebant. Hanc vbi plebs conſpexit, homines ſtatim in terram inclinati, vociferatione maxima DEVM honorabant, miraculoq; eo ſtupefacti manus ſuſtollebant. Tantus autem inde profluxit vbertim humor, vt non ſolum Imperatores & Epiſcopi, populuſque qui ibi congregari ſolitus fuit, affatim eo perfruerentur, verumetiam quocunq; quiuis vellet locorum de eo aliquid ſecum auferret. Neque guttæ tempore ipſo defecere, neq; diuinus ille ſanguis aliqua ex parte mutatus eſt, ſed ſemper colorem ſuum ſummè rubrum conſeruauit.

Facta hæc non certò aliquo temporis curriculo, ſed pro eo atque Epiſcopi ipſius vitæ morumq; ſanctitas ferret. Sic enim fertur, cum is qui Eccleſiam gubernaret, præclarè viueret, & virtute exornatus eſſet, frequentius hoc miraculum exhibitum eſſe. Cum autem antiſtes ſacrorum talis non eſſet, rarius eam rem tam admirandam, nec tam facile à martyre proceſſiſſe. Hoc ſic factum eſſe noui.

Cæterùm quod neque dies, neque tempus vllum intercipit, ſed perpetuo omnibus fidelibus ſimul & infidelibus afflat & accedit, id nunc dicam. Si quis in ſacrarium id, vbi tumulus, & ſanctæ martyris reliquiæ perinde atque theſaurus nunc repoſitæ ſunt, veniat, odor immenſus, & naturæ captum, odoreſq; omnes, quos ars humana conficit, ſupergrediens, ad eum perfertur. Eum ſiquidem, qui ex

prato

prato verſicolore colligitur, longè ſuperat: neq; alicui eorum ſimilis eſt, qui ex beneolentiſſimis rebus profluit. Tum autem neq; ei par eſt, quem vnguentarius odoribus ſuauibus ad certum modum temperatis miſcet; verum multis modis, qui inde redditur præſtantior eſt, vim & poteſtatem eius à qua redundat, declarans.

Quæ de fragrantia gratiſſimi odoris Nicephorus poſt Euagrium commemorat, non ſunt diſſimilia illis, quæ in Epitome vitæ Walpurginæ leguntur cap. 10. cum ſancta Virgo Heidenheimio Eyſtadium deportaretur. *Cum autem venerabile corpus ſupradictæ Virginis de loco ſepulturæ ſuæ ſupra terram eſt collocatum, omnia membra eius quaſi rore perfuſa cunctis apparuerunt: fragrantiā nihilominus inæſtimabilis ac mirifici odoris omnes qui aderant, ſenſerunt, ac infirmi, qui pro eo tempore præſentes fuerant, quocunque dolore tenebantur, ſalubritate ſuauitatis tam recreatiui odoris curati ſunt.*

Agmen claudat S. Glyceria Martyr Heracleæ, de qua Simocatus ſequentia lib. 1. c. 11. *Eodem anno Paulinus quidam, ciuis haud obſcurus, & doctrina liberali inſtructiſſimus, qui animam ſuam in barathrum præſtigiarum, incantationumq; demerſerat, deprehenditur. Modus quo ſceleris huius compertus eſt, plurimum admirationis habet, quem exponemus. Erat venefico huic peluicula ex argento, eā hoſtiarum, quas dæmonibus ſacrificabat, ſanguinem excipere ſolebat, quoties eorum colloquio vti liberet. Hanc pretio vendit argentarijs; emptam illi præ foribus domunculæ ſuæ venalem proponunt. Eo ipſo tempore Antiſtiti Heracleæ (quæ olim dicta eſt Perinthus) Byzantij commorari neceſſe erat. Is venditionis cauſa ſuſpenſam malefici peluim conſpicatus, eam percupide mercatur, & ad ſedem ſuam reuertitur. Quia vero diuinitus ſtillans vnguentum, ſiue oleum de oſſibus S. Glyceriæ martyris ænea peluis etiamnum excipiebat, Epiſcopus rei tam venerandæ reuerentia contactus vaſcula commutat, & à cultu ſacratiſſimo æneum remo-*

uens, argenteum cæleſti ſtillicidio ſupponit. Ex eo operum mirandorum riuus deſinit; fons gratiæ euaneſcit; non prodit publicitus vim ſuam martyr; beneficium retrahit; donum aufert; ſibiq; legem indicit, propter deteſtandum excipulum vnguento in poſterum non ſcaturire. Sane quod purum eſt, non debet impurum contingere: vt aliquid externæ eruditionis narrationi commodè interſeram.

Hoc cum diebus compluribus eueniſſet, calamitatemque rumor per ciuitatem diſſipaſſet, Epiſcopus ſeſe in luctum dat, & quod fiebat lamentatur: effectorum ſupra naturam interruptionem deplorat; donum repoſcit; detrimentum non ſuſtinet; cauſſam indagat; dedecus indignatur; Eccleſiaq; re tam admirabili viduata, vitam ſibi vitalem non putat. Igitur ieiunia & comprecationes inſtituuntur; profunduntur lacrymæ; ducuntur gemitus; totæ noctes in DEO ſuppliciter rogitando ponuntur; coniunguntúrq; omnia, quæ iram eius conuertere in miſericordiam poſſunt. Cum itaque DEVS & execrandum illud ſcelus iure auerſaretur, & ignorantiam iuſtè miſeraretur, Epiſcopum de abominandis ſacris in pelui illa factitatis per quietem monet. Ille nil moratus, peluim argenteam templo ſubducit, illatamq; in medium æneam, perinde vt caſtam, & antiquam famulam, & virginem aliquam incorruptam pro execranda præſtigiatrice venerabili monumento rurſum ſubijcit. Statim ſeſe miracula denuo effundunt, oleum depluit, beneficium ſcaturit, donum profluit, lacrymæ inhibentur, luctus præciditur, triſtitia fugatur, piaculumq; deteſtabile, perinde vt in columna inciſum cognoſcitur ab omnibus; & peluis ænea poſtliminio gloriam ſuam recuperat. Paratus eſt enim DEVS tribuere miſericordiam piè ſupplicantibus.

Epiſcopus in vrbem imperialem reuerſus, venditoreq; peluis illius ab argentarijs exquiſito, & inuento, ad Ioannem Patriarcham adit; rem totam à capite arceſſens ei commemorat. Patriarcha exclamare indignum facinus, aureſq; auertere; è veſtigio in palatium abire, & ſibi cognita Imperatori nunciare, qui maleficum correptum

ptum debitis pœnis affecit. Eadem ferme ex Simocato Nicephorus lib. 18. cap. 32.

Hæc de ἐλαιοφόροις, & vnguentiferis Diuis adferre voluimus, vt cogitatio ſeu ſuſpicio de naturali cauſſa olei Walpurgini ab omnium pectoribus, quam maximè procul pellatur. Si enim nullus ſanæ mentis tam audax & tam ſciolus eſt; qui fluxum olei ſeu vnguenti ſeu liquoris in omnibus iam commemoratis Cælitibus ad cauſas naturales reuocet, cur in ſolo S. Walpurgis oleo intempeſtiuè ingenioſus eſſe cupit? Si tamen hoc ingenij eſt, non potius ſtuporis, aut ſupinæ ſtoliditatis?

Obſerua autem quam pulchre oleum S. Glyceriæ cum Walpurgino noſtro conueniat. Illud nefariam & magicarum ſuperſtitionum conſciam concham fugit, eaque ſuppoſita curſum ſuum ſtitit; noſtrum quoque non depluit & defluit, niſi ſubiecto decenti vaſculo, &, vt ſic loquar, *excipulo.* vt ſupra vidimus.

In Menologio Græcorum, quod Card. Sirletus olim ex Græco in Latinum ſermonem tranſtulit; fit Martyris cuiuſdam die 13. Iulij talis commemoratio. *Sancta Martyris Myropis, temporibus Decij Imperatoris, quæ primum habitauit in Inſula Chio, poſtea verò ad Epheſiorum vrbem profecta, religioſè admodum hauriebat vnguenta ex ſanctorum Martyrum corporibus profluentia, ex quo & nomen ſortita eſt,* nimirum à myro ſeu vnguento.

De eadem S. Myrope die 3. Decembris idem Menologium. *Hæc, mortuo patre, baptizata incumbens ad monumentum S. Hermiones vnius ex filiabus S. Philippi, vnguentum ex ſepulchro Martyris ſuſcipiebat, idque omnibus abunde tribuebat; Ex quo & ipſa nomen eſt adepta, Myrope dicta.* Eadem in Menæo Græcanico, ſed die ſecundo Decembris, addito hoc diſticho.

Μύρον

Μύρον μυρόπη τῷ δεσπότῃ προσήχθης,
Τῷ εὐωδίας τῆς αὐτοῦ σε μυρίσαν.
Vnguentum, ô Myrope, Domino facta es
Suaueolentia ſua te perungens.

Myropes ergo nomen hæc Sancta Martyr inuenit, quòd Martyrum & aliorum cælitum tumulis vnguentiferis & elæophoris aſſidere, oleumque piè colligere, collectumque pijs diſtribuere ſoleret.

CAPVT VI.

Satisfit argumentis initio propoſitis.

IMo iam pleriſque ſatisfactum eſt; iam enim ruit primum & ſecundum de vaporibus, & euaporationibus, & de alliſu aëris ad lapidem ſuperum, tanquam ad valde frigidum. Vappa fuerit, qui mirum hoc vaporibus adſcripſerit, præcipue poſt tot allata in contrarium argumenta, & teſtimonia. Et quomodo ex vaporibus aut aëre liquor ille oleoſus, ſeu oleum naſceretur? Vapor aut aër calens in frigida impactus non vertitur in oleum, ſed in aquam; nec aqua eſt liquor noſter, ſed oleum, vel certè oleoſæ ſubſtantiæ. Quomodo igitur vaporis aut aëris frigefacti proles eſt? Infundat, qui volet, oleum hoc aquæ, an non ſupernatare videbit? Guſtet, an non olei ſaporem ſentiet? Philippus certè XXXIX. Eyſtettenſis Epiſcopus, qui hauſtu huius olei grauiſſimum morbum depulit; ſic hiſtoriam de S. Walpurga Virgine concludit.

Nunc videamus, quid ſibi vult per ſignificationem emanatio ſacri olei in B. VValpurga, vel alijs Sanctis, puta in B. Nicolao, vel B. Katharina, vel glorioſo Gundakaro Pontifice noſtro, vel quibuſ-

cunq; Sanctis, quibus conceſſum eſt ex ſpeciali prærogatiua meritorum, & oſtenſione magnitudinis præmiorum. Iuxta quod ſciendum, quod oleum cuicunque liquori infuſum ſupernatat, vnde miſericordiam ex ſimilitudine deſignat. Superexaltat enim miſericordia iudicium. Et item: Miſericordia eius ſuper omnia opera eius. Oleum nihilominus magnæ eſt leuitatis, & multæ vtilitatis; nam illuminat, paſcit, & ſanat. Sic pietas ſecundum B. Apoſtolum ad multa proficiendo valet, habet enim promiſſionem vitæ, quæ nunc eſt, & vitæ futuræ. Hinc etiam eſt quod oleum cordialem pietatem ſua proprietate exprimit, & ideo de Sanctorum corporibus ſacri olei emanatio plenitudinem exuberantis miſericordiæ, ac redundantiam viſceroſæ pietatis, ac lenitatem mititatis præoſtendendo figurat.

Fuerunt namque hi Sancti, qui habent ſcaturiginem emanationis ſacri olei, miſericordiſſimi ac pijſſimi in vita, & ideo miſericordiam conſecuti per ſigna miſericordiæ & pietatis hominibus poſt mortem laudabiliter innoteſcunt. Sic B. VValpurgis Virgo, tanquam oliua in domo Domini fructuoſa, & quaſi oliua in campis Eccleſiæ ſpecioſa per oleum effuſum dilatauit nomen ſuum. Riuulo enim ſuæ ſacræ emanationis notitia ſanctitatis eius deriuata eſt in fines terræ. Oleo miſericordiæ & pietatis illuminans cæcos, ſpiritualiter & corporaliter paſcens eſurientes in bonis per affectum ſancti deſiderij, ac corpore ſauciatos ſanans, contritis corde medetur, Amen.

Philippus ergo liquorem iſtum non aquæ, ſed oleo accenſuit.

Ad tertium argumentum de penetratione, Reſpondeo, forſan lapidem poroſum eſſe, per cuius poros ſeu meatus oleum ex ſacris oſſibus decurrat. Et vt lapis huiuſmodi meatibus careat; quid mirum, ſi miraculum miraculo iungamus; hoc eſt, ſi fluxui liquoris oleoſi ex

aridis

aridis oſſibus S. Walpurgis penetrationem duorum corporum adiungamus; quam Deo poſſibilem eſſe, docuit nos Chriſti Domini ex clauſo Virginis vtero natiuitas; & reſurrectio ex clauſo ſepulchro; & poſt reſurrectionem clauſis ianuis ad diſcipulos ingreſſus. Nec ratio refragatur; loquor autem de illa ratione, quæ rationis capax, & rationes percipere ac perpendere gnara ſit. Nam ſunt qui ratione præditos ſeſe exiſtiment, & tamen nulli penitus rationi cedant; quorum ratio potius *irratio* mihi videtur, quos non tam in animalium rationalium, quam in *irrationalium* numero deputandos cenſeo.

Ad quartum reſpondeo, non mirum, ſi guttulæ in lateralibus laminis argenteis aliquãdo appareant; id enim fit ex repercuſſu ſtillicidij: notum enim eſt, cum liquor aliquis decidit, eum caſu ſuo etiam vicina tangere, tingere, & adſpergere. Idem iudicium eſto de ianua argentea interiore; ſeu de interiore ianuæ ſuperficie. De ferrea portula extrema, ſeu de interiore eius ſuperficie, maior eſt difficultas; non enim apparet, quomodo per argenteam ianuam ad intimam ferreæ portulæ ſuperficiem guttulæ deueniant; nam ex ſuperiore lapide decidere non poſſunt, cum quidquid eius ſtillat; argenteâ conchâ circumſcriptum ſit; ita vt quidquid defluit, in argenteum receptaculum decidat. Verum quia in miraculi tractatione verſamur, mirum non erit, ſi hic aliud miraculum agnoſcamus, dicamuſque Dei, & B. Walpurgis virtute guttulas nonnullas in prædictis locis conſpici: nam ſi liquor iſte ex vaporibus eſt, cur non extima etiam ſuperficies argenteæ ianuæ iiſdem repletur? Cur ipſa ſuperficies interior ferreæ portæ non magis madet? cui interdum pauculæ guttulæ adhæreſcunt; quæ paucitas non

eſſet,ſi à vapore eſſent; omnia,vt alibi in antris valde vaporoſis,madefacta cernerentur.

Ad quintum argumentum Reſpondeo: mirum non fuiſſe,ſi dum B. Walpurgis Heidenheimij condita eſt,oleum ex oſſibus eius non manauit: quia in terra tumulata fuerat. Et tamen vbi eius ſacra lipſana effoſſa ſunt,madefacta apparuerunt: ita enim Philippicæ hiſtoriæ Epitome. *Cum* Heidenheimij *venerabile corpus ſupradictæ Virginis de loco ſepulturæ ſuæ ſupra terram eſt collocatum, omnia membra eius quaſi rore perfuſa cunctis apparuerunt. fragrantiam nihilominus inæſtimabilis admirifici odoris, omnes qui aderant, ſenſerunt.* Eadem Philippus in hiſtoria Walpurgina. Ergo iam Heidenheimij ſacra hæc oſſa ſacro rore rorabant, qui nec animaduerti, nec excipi potuit, Reliquijs humo opertis.

Et hæc translatio Heidenheimio Eyſtadium facta eſt ſub Otkero,ſexto Epiſcopo Eyſtettenſi. Vide Catalogum Epiſcoporum Eyſtettenſium.

Eyſtadij iterum Virginea lipſana humo tecta ſunt; ſed ab Erchemboldo VIII. Eyſtettenſi Epiſcopo refoſſa anno Domini 893. & in aram,vbi nunc cubant, illata. Lipſana tamen hic quoque oleo madefacta apparuerunt, de quo Wolfhardus Haſenrietanus lib. 1. de vita S. Walpurgis: *fodientes* inuenerunt cineres amplectendos *Beatæ Matris noſtræ VValpurgis,quaſi lympha tenui madefactos,vt quaſi guttatim ab eis roris ſtillæ extorqueri valerent. Quare licet tanta eſſent humiditate referti,nec puluiſculus tamen manibus attrectantium quoquo pacto valuit adhærere.*

Clarum ergo videtur,ſi Heidenheimij, & primis annis Eyſtadij Virgo ſancta tale Mauſoleum habuiſſet,quale nunc habet in ſummo altari templi Walpurgini; oleum

ex ſacris lipſanis, prout nunc fit, emanaturum fuiſſe. Et quamuis Wolfhardus innuere videatur, quaſi hæc eleuatio ſub Erchemboldo eo fine inſtituta ſit, vt Liobæ Abbatiſſæ Monheimenſi pars Reliquiarum tot votis expetita traderetur, eoque peracto, reliqua Reliquiarum portio ſuo loco ſit reddita; compendium tamen vitæ Walpurginæ à Philippo ſcriptæ diſertis verbis tradit, ſub Erchemboldo, hoc eſt, anno Domini 893. regnante Arnulpho Rege, cum Lioba Abbatiſſa portionem Reliquiarum impetraſſet; Reliquias S. Walpurgis ſummo altari ab Erchemboldo eſſe impoſitas, & conditas, eo modo & ſitu, quo hodie conditæ videntur.

Etſi memini me in Catalogo Epiſcoporum Eyſtettenſium ſcribere, translationem Reliquiarum S. Walpurgis ad ſummum altare, factam eſſe ſub Heriberto XV. Epiſcopo Eyſtettenſi; ſed necdũ Epitomen vitæ Walpurginæ accuratè expenderam; niſi fortè Heribertus altare illud innouarit, & hoc titulo quaſi ſecundus Translator cenſeri queat. Et ſane diuinis beneficijs pluſquam ingrati fuiſſent, ſi animaduerſâ illâ olei ſeu liquoris oleoſi ſcaturigine, rurſus Reliquias humo obruiſſent.

Quid autem reſtet eo loco, quo antea Eyſtadij S. Virgo ſepulta fuerat, ita exponit paulo ante nominata Epitome: *Vbi hodierno die quidam circulus ex lapidibus factus, cum imagine S. VValpurgis euidenter apparet, in quo quidem circulo corpus eius quieuit, donec Epiſcopus Eyſtettenſis chorum cum ſummo altari congruo tempore funditus, ob honorem S. VValpurgis, prout hodie cernitur, inſtauraret.* Quod factum ab Erchemboldo, poſtquam publice compertum eſt, qualis liquor ex ſacris oſſibus emanaret. Statim ergo liquoris huius fons fidelibus apertus eſt, tametſi argenteam illam concham, & la-

cera argentea, & ſiquid aliud elegantius & opulentius eſt, poſterioribus ſeculis acceſſiſſe, nullus dubitem.

Partem illam, S. Walpurgæ, quæ Monheimium venit oleum reddidiſſe, nuſpiam legi. Edidit Wolfhardus Haſenrietanus libros quatuor ad Erchemboldum Epiſcopum de Miraculis S. Walpurgis Monheimij editis. quos libros in rhythmos coniecit Medibardus; nuſpiam olei mentio eſt, nuſpiam vnguenti; cum tamen plurima & teſtatiſſima, imo & frequentiſſima miracula memorent; nec ab æuo ſuo remota; ſed quæ ſub ipſo Erchemboldo, cui Wolfhardus libros ſuos conſecrat, contigerant; ſub illo, inquam Erchemboldo, cuius conceſſu Lioba, Monheimenſis Abbatiſſa, partem Reliquiarum pro Monheimenſi ſuo Monaſterio impetrauerat.

Cur autem hoc loco Reliquiæ iſtæ oleum non fuderint, prout Eyſtadij fiebat, DEVS nouit; cuius in Sanctis ſuis mirabilia opera plerumque inſcrutabilia eſſe, ipſimet curioſi ſcrutatores tandem fateri coguntur. Satis fuit DEO mirifico fluxu olei Virginem Walpurgam Eyſtadij illuſtraſſe: Monheimij alijs, ijſque continuis miraculis ſanctitatem Virginis toti terrarum orbi patefecit. Et vt id dicam, quod merito miremur; quæ miracula Eyſtadij edita ſint per oleum Walpurginum, ſacraſque eiuſdem Virginis Reliquias, vix ſcimus; niſi quod Philippus in commentario de S. Walpurga ſub finem, & in altero ſyntagmate de S. Wilibaldo nonnulla litteris prodidit. At Walpurga Monheimenſis miraculorum ſuorum copioſum præconem nacta eſt Wolfhardum Haſenrietanũ, & Rhythmicum Medibardum: quidquid enim miraculorum quatuor libris in litteras miſerunt; id Monheimij patratum eſt; vbi florens olim Virginum Cœnobium, &

magnus

magnus ad ſacras Virginis Reliquias accurſus; quæ in arca argentea incluſæ publicis in proceſſionibus à quatuor primarijs ciuibus circumferebantur, vt teſtantur illius loci quidam Lutherano euangelio viri & fœminæ grandæuiores.

Monaſterium ita deleuit hæreſis, vt vix ſuperent veſtigia. Nomen tamen à Monaſterio etiamnum retinet der Kloſterbawr/ hoc eſt, ille, qui fundos & agros Monaſterij colebat. Larga inſuper ſtipe recreabantur olim quotannis pauperes. Beneficentiam hanc hæreſis non penitus ſuſtulit, ſed ſine dubio accidit. Quo deuenerint Reliquiæ Walpurginæ, hæreſi omnia ſacra profanante ac demoliente, comperire non potui. Quæ tamen S. Walpurgæ memoriam ex hominum memoria adeo expungere non potuit, vt ipſi etiam Lutherani ſuis infantibus femellis, S. Walpurgæ; vt & maſculis ſancti *Sola* nomen, medio in Lutheraniſmo imponerent. Hinc circa illa loca omnia redundant Bürgle/ & Solel hoc eſt *VValpurgis & Solis*; non enim procul Monheimio diſtat Solenhoffium, ſancti Solę olim habitaculum, & in Suanefeldico tractu nihil erat olim notius & celebrius, quam Sancta Walpurga, & Sanctus Sola.

Nec ex illa parte Reliquiarum, quæ Eyſtadio Furnos in Flandriam miſſa eſt, oleum manaſſe Belgici ſcriptores tradunt. Cur non etiam hic ſacræ Reliquiæ ſacrum liquorem ſtillant? Ratio huius ceſſationis non ab homine, ſed à DEO petenda eſt; ipſe quippe nouit, cur hoc miraculum hoc loco faciat, & alibi non faciat; licet eiuſdem Cœlitis Reliquiæ vtrobique aſſeruentur, & colantur.

Porro vt hoc obiter annotemus, Molanus in Martyrologio Vſuardi, non contentus Kalendis Maij hæc anno-

taſſe: *Furnis Tranſlatio Reliquiarum VValpurgis, VVillibaldi, & VVunibaldi. Anno 1109.* ad diem quartum Auguſti hæc inſuper adijcit. Die 4. Auguſti, *S. VValpurgis Virginis, cuius Reliquiæ ſacræ Furnis habentur.* Alij vt notat D. Steuartius in Notationibus ad vitam S. Walpurgæ, quartum diem Auguſti dicant memoriæ egreſſus ex Anglia, quando S. Walpurgis natali ſolo valedixit, & in exteras regiones ſe contulit.

Vtrum Heidenheimij aliquid de Reliquijs S. Walpurgæ relictũ ſit, quando Lipſana eius Heidenheimio tranſlata ſunt, certo non conſtat. Obſcurus quidam & mendoſus Henrici Rebdorffenſis in Annalibus locus (de quo vide lib. 2. obſeruat. c. 2.) id inſinuare videtur; nec hoc tantum, ſed etiam ex illis Reliquijs oleum manaſſe. Quem locum ita nuper Editor Henrici D. Chriſtophorus Gevvoldus V.C. Conſiliarius Bauaricus edidit. *Anno 1358. in Octaua Pentecoſtes, S. VVunibaldi Confeſſoris in Haydenhaim facta eſt tranſlatio in nouum chorum, cuius Reliquijs cum poſtea deferrentur in ſtillicidium, in magna abundantia manatum eſt, ad hoc ex vrna S. VValpurgis.* Quæ lectio ſatis clare indicat, fuiſſe etiam Heidenheimij ſacri olei ex Reliquijs Walpurginis ſtillicidium; præſertim ſi pro *Reliquijs* ſubſtituas *Reliquiæ*, vt orationis conſtructio exigere videtur.

Nec ſilendum illud, quod Epitome vitæ Walpurginæ tradit, tertio die poſt tranſlationem S. Walpurgis corpus S. Wunibaldi deportatum eſſe ad locum, vnde corpus ſororis tulerant; *diebus interiacentibus ternis,* inquit Epitomator, *hoc eſt, IX. Kalend. Octob. corpus S. VVunibaldi ad locum, vnde ſororis tulerunt, deportarunt;* niſi ſenſus ſit, corpus S. Wunibaldi Eyſtadium cum corpore S. Walpurgis maioris celebritatis gratia ductum, tertio die ad locum, vnde ſororis

corpus

corpus tulerant, hoc eſt Heidenheimium, reportatum eſſe. Ex his etiam ſextum argumentum, de quo cap. 1. perſpicuè ſolutum relinquitur; vt qui contra oleum S. Walpurgis in poſterum pertinaciter diſputare velit, non modicam ſuſpicionem moueat, quaſi Sanctorum honori parum faueat.

CAPVT VII.

Varia genera miraculoſi olei.

MONET me oleum S. VValpurgis, vt etiam oleum alterius generis adducam. Neque enim DEVS tantummodo per oleum ex Sanctorum corporibus manans, ſed & per alias olei ſpecies crebra & grandia miracula patrauit.

Primus locus iure debetur oleo ſanctæ & primæ Crucis, in qua Chriſtus animam cæleſti Patri reddens nos redemit: nam ex hac Sacroſancta Cruce oleum manaſſe, teſtis eſt Adamannus Scotus, nuper à nobis euulgatus, & Epitomator eius Venerabilis Beda in libello de ſitu terræ ſanctæ. Quod vaſculis incluſum Hieroſolymitani incolæ, ex collo penſile pietatis & tutelæ cauſa ferre ſolebant. De quo vide, quæ ſcripſimus tom. 1. de S. Cruce l. 1. c. 91.

Secundus locus debetur oleo, quod ante primam Crucem, Reliquiaſue eius in lampadibus ardere ſolebat, quod diuinitus aliquando auctum eſt. Item illi oleo quod benedictionis & ſanctificationis gratia in templo vel Oratorio S. Crucis fideles reponebant; & ſuo tempore repetebant. Vide tom. 1. de S. Cruce l. 1. c. 87.

Tertio loco memoretur oleum S. Crucis, hoc eſt,

quod ex imaginibus S. Crucis emanare conſueuerat, cuiuſmodi præcipue fuit Crux Sozopolitana, cuius oleo viri ſancti multa mira patrarunt. Conſule lib. 1 cit. c. 91.

Quartum locum obtineat oleum, quod varijs locis ex imaginibus Deiparæ Virginis effluxit, cuiuſmodi vnguentifera imago erat etiam olim Sozopoli, plurimorum liquore ſuo miraculorũ effectrix. Vide loc. cit. operis de S. Cruce.

Nec prætereunda eſt imago illa, de qua Arnoldus Lubecenſis Abbas in Chronico Sclauorum. l. 7. c. 10. *A Damaſco ad tria milliaria eſt locus quidam in montibus ſitus, quæ Saydaneida vocatur, & à Chriſtianis inhabitatur, & eſt ibi eccleſia, in rure ſita, & in honore glorioſæ Virginis dedicata, in qua moniales virgines duodecim, & Monachi octo aſſidue DEO ſeruiunt, & B. Virgini; in qua eccleſia vidi tabulam ligneam, ad menſuram vnius vlnæ longam, & latam ad modum dimidiæ vlnæ, retro altare in muro ſanctuarij in feneſtra poſitam, & ferro laqueariter cancellatim firmatam, in qua tabula effigies B. Virginis aliquando depicta fuit, ſed nunc, quod dictu mirabile eſt, pictura ſuper lignum eſt incarnata, & oleum odoriferum ſuper odorem balſami inceſſanter ex ea manat. De quo oleo multi Chriſtiani, Sarraceni & Iudæi de diuerſis languoribus ſæpe liberantur.*

Et nota, quod oleum illud nunquam imminuitur, quantumcunque inde accipiatur. Nec prædicta tabula à quoquam tangi audetur, videri autem omnibus hominibus conceditur. Oleum vero illud à Chriſtiano religioſè conſeruatur, augmentatur, & pro quacunq; re cum deuotione & fide ſyncera ſumtum fuerit, pro honore Sanctæ Virginis, commiſſiſq; ſolennitatibus indubitanter impetrabitur. Ad locum in Aſſumptione glorioſæ natiuitatis ſuæ omnes Saraceni illius prouinciæ, vnà cum Chriſtianis, cauſſa orandi confluunt, & Saraceni cæremonialia illic ſua offerunt cum maxima deuotione.

Nota,

Nota, hæc tabula primò Conſtantinopoli facta & depicta fuit. Tunc temporis quædam Abbatiſſa ſupra dicti loci cauſſa orationis Ieruſalem deſcenderat, & impetrata tabula à Patriarcha Ieroſolymitano, eam ſecum ad Eccleſiam ſibi commiſſam tranſportauit. Fuit autem hoc Incarnationis anno DCCC. LXX. Sed poſtea per multa tempora cœpit oleum ſacrum ex ea manare. Hæc Arnoldus, quæ etiam Baronius recitat, Tom. X. Anno Domini DCCC. LXX.

Nec refert, quod ex recentioribus nonnulli miraculum hoc in dubium reuocant; vt enim poſterioribus ſeculis fons iſte gratiæ exaruerit ob inualeſcentes magis atque magis Sarracenos, & decreſcentem Chriſtianiſmi cultum; olim tamen miraculum hoc vigebat, teſte etiam Legato Friderici Imperatoris anno 1175. qui vidit, & ex cuius relatione Arnoldus ſua litteris mandauit. Quanquam huic miraculo ampliſſimum, & vt ita loquar, oculatum teſtimonium reddit etiam Rudolphus Parochus VVeſtphalus in ſuo itinerario, qui terram ſanctam anno Redemptoris 1336. obiuit.

Quinto loco ſit oleum, quod ad ſepulchra Martyrum, vel aliorum Cælitum accendebatur; vel in eorum Eccleſijs & Baſilicis, benedictionis contrahendæ gratia, ponebatur, vt poſtea ad varios caſus vſui eſſet. Vide Tom. 1. de S. Cruce l. 1. c. 91.

Denique huc veniat oleum, vel ſolenni Eccleſiæ benedictione, vel priuatim quoque à Sanctis præſertim viris, ſigno Crucis, aut precibus conſecratum. De cuius miraculis copioſe ſcripſi l. 2. de Benedictionibus c. 22. & 23.

CAPVT VIII.

S. Walpurga Antuerpienſium patrona cum encomio ex Notkero, eiuſque Reliquiæ Witebergæ in Saxonia.

MIRÆVS vir doctus & clarus, Canonicus & Bibliothecarius Eccleſiæ Cathedralis Antuerpienſis hæc de S. VValpurga litteris cõſignauit. *VVillibrordus anno DC. XCVII. ex Britannia in Galliam tranſiens Belgicam fermè vniuerſam Apoſtolico more peragrauit. Huic adhuc viuenti Rothingus vir præpotens dedit Eccleſiam in Antuerpo caſtello ſitam ſuper Scaldi in pago Rienſium, cum villis, appenditijs, & parte tertia telonij eiuſdem caſtelli, quod nunc eſt marca regni. Litteris hæc conſignauit Theofridus, Epternacenſis apud Lucemburgenſes, monaſterij à S. VVillibrordo exædificati abbas, qui Henrico IV. Imp. vitam eiuſdem Diui ſtilo complexus eſt prolixiore. Eadem leguntur in tabulis Teſtamenti S. VVillibrordi, quæ typis exſtant editæ in Caroli Scribanij Antuerpia. Atq; hæc ipſa apud Antuerpianos Baſilica hodieq; Caſtrenſis nuncupatur, eſt S VValpurgæ nunc ſacra. Quæ quidem Virgo SS. VVillibaldi & VVunibaldi germana ſoror, in eadem Baſilica DEO aliquandiu traditur ſeruiſſe; viſiturq; ibidem etiamnum eius oratorium; in quo & vetus in pariete inſcriptio eius rei teſtis, ante furores hoſce Iconoclaſticos extitit. Vt non immeritò Virginem hanc velut patronam domeſticam Antuerpienſis Eccleſia ſolenni quotannis ritu veneretur.*

Notkerus in ſuo Martyrologio die quinto Iunij. *Eodem die in Friſia paſſio S. Bonifacij Epiſcopi, qui de Britannia veniens & fidem Chriſti euangelizans, cum maximam multitudinem in Friſia Chriſtianæ religioni ſubiugaſſet, nouiſſimè à paganis, qui ſupere-*

ſuperer ant, gladio peremptus, martyrium conſummauit, cum Eobano Epiſcopo, & alijs ſeruis DEI, quorum hæc ſunt nomina: VVintrug, VValthere, Skirvvald, Boſan, Hamund, & Hethere, VVacchar, Gundachar VVillehere, Hadouolf. De quorum collegio fertur etiam fuiſſe VVillibaldum Presbyterum, virtutibus, & doctrina clariſſimum, & ſororem eius VValdpargam ſanctitate conſpicuam.

Nec ſilere hic decet, Reliquias S. Walpurgis in Saxoniam quoque, Wittebergam nimirum deueniſſe, nam vt in libello de Reliquijs Wittebergæ quotannis die Lunæ poſt Dominicam *Miſericordiæ*, maximo populi accurſu, oſtendi ſolitis, memoratur, inter cætera pretioſiſſima Reliquiaria, duo itidem erant, in quibus aſſeruabatur & monſtrabatur oleum S. VValpurgis, & de veſtimento eius duæ, deque ſacris oſſibus quinque particulæ cum tribus dentibus; Et in alijs Hierothecis de S. Sola & S. VVunibaldo ſacra fruſtilla inerant. Quæ Duces Saxoniæ ab Epiſcopo quopiam Eyſtettenſi obtinuiſſe, mihi admodum fit veriſimile. Sed quo poſtea deuenerint, quando hæreſis Vrbem illam, totamque Saxoniam occupauit, mihi non liquet; quamuis ſi indolem hæreſeos penitius intueri velimus, ſatis liqueat; eius enim hoc proprium eſt, Reliquias flammis voracibus abſumendas tradere; aurum verò, argentum, gemmas, margaritas, & id genus alia, quibus ornabantur, in proprios vſus conuerrere ac conuertere.

Ex hac præda obtigit Luthero vitrum Cryſtallinum S. Elizabethæ Haſſorum Landgrauiæ. Quod plenum de eadem Diua Lipſanis, ante omnes alias Reliquias Wittebergæ populo ſpectandum venerandumque proponebatur. Quis hoc crederet, niſi teſtem haberemus Matthæſium, Lutheri commenſalem? qui concione XVI. de Actis

Luthe-

Lutheri hoc palam affirmat, imò & addit; cum Lutherus in conuiuio, quo nonnullos ex valle Ioachimica aduenas exceperat, nonnihil incaluiſſet, eum prompſiſſe hoc poculum; & inde hauſtum cyclicum ſeu orbicularem inſtituiſſe, ſingulis, Luthero ipſo pocillatore & auſpice, poculum hoc deuotè, vt par erat, clambentibus. Quis autem non miretur ex tota illa tot hierothecarum ſeu Monſtrantiarum & pretioſiſſimorum Reliquiariorum, vt ſic loquar, hæreditate, poculum ad Lutherum perueniſſe? An hoc factum ſine omine? Haud crediderim, & ne credam, obſtat Sobrius Lutherus M. Conradi, & Poculum Catecheticum, de quo in Colloquijs ſympoſiacis; & plura alia. Sed hæc per digreſſiunculam obiter.

CAPVT IX.

De Reliquijs S. Willibaldi in pago Ioshoffen, vnà cum particula S. Crucis, deque Lipſanis S. Willibaldi cum oleo S. VValpurgis in Angliam miſſo.

EST Ioshoffen pagus ad Danubium paulo infra Neoburgum Palatinorum ſedem, cuius templum in edito colle ſitum Lutherus, iam aliquot annorum decurijs, malus poſſeſſor inſidebat; ſed nuper inde faceſſere iuſſus eſt, antiquis honoribus S. Cruci & S. VVillibaldo reſtitutis; quod vt acciderit, hunc in modum exponitur in charta typis Neoburgi excuſa, vbi primum de prima Templi huius conſecratione agitur his verbis:

Conſe-

Conſecratum eſt hoc Altare primum à Venerabili Domino, Domino Alberto Epiſcopo Eccleſiæ Caſtorienſis, in honorem S. Crvcis, & omnium Sanctorvm. XI. Calend. Septemb. Anno Domini M. CCC. LXV.

Incluſæ ſunt illi tunc hæ ſacræ Reliquię. Particula S. Crvcis. Cineres de S. Pancratio Martyre. Dens molaris S. VVillibaldi Epiſcopi Eyſtettenſis.

Ita de Conſecratione ipſa & Reliquijs iſtis teſtatur gemina inſcriptio: Vna chartaceæ Schedæ; altera plumbeæ Capſellæ, quę in Altari fracto, cum Reliquijs ipſis diuinitus, ſub ſeptuagenario ferè his locis Lutheraniſmo, ſeruatis, repertæ ſunt. XIII. die menſis Octobris Anno Domini M. DC. XVII.

Quas Reliquias non fuiſſe diſſipatas ab hæreſi, præſertim Altari fracto, mirum eſt. Et quidem de S. Willibaldi dente tam fuit apud omnes conſtans perſuaſio, vt cum Sacerdos Catholicus incolis necdum à Luthero liberatis, diceret, ſe in Altari inſignes Sanctorum Reliquias reperiſſe; ipſi reſponderent, nimirum *Dentem S. VVillibaldi*. Sed iam regrediamur ad chartam Neoburgicam.

Quo anno (*nempe 1617.*) diuinâ gratiâ, Principe VVolfgango VVilhelmo, Comi-

te Palatino Rheni,Bauariæ,Iuliæ,Cliuiæ, Montium Duce,&c. Catholica Religio, pulſo Lutheraniſmo,in hoc templum inter alia,die XII. menſis Februarij poſtliminio reducta eſt.

Eædem verò demum ſacræ Reliquiæ cum quibuſdam alijs de SS. Martyribus Achatio, Sulpitio,&Aurelia,de S. VVolfgango Epiſcopo Ratisbonenſi, &c. primũ ſolenni Supplicatione indicta, comitante populo, ex Vrbe Neoburgo Feria II. Rogationum in hoc Templum delatæ; tum Altari huic denuo reparato,& in honorem S. CRVCIS, ac SS. Omnium conſecrato illatæ ſunt:

A

Reuerendiſſimo & Illuſtriſſimo Principe ac Domino, Dn. IOANNE CHRISTOPHORO Epiſcopo Eyſtettenſi,&c. Die Menſis Maij XXI. Anno ſalutis reparatæ M. DC. XVIII.

De fonte S. Willibaldi, qui dicitur eſſe inter Neoburgum & Monaſterium Bergenſe,ſileo; quia non vidi. Fertur extitiſſe ex lapſu equi, cui S. Willibaldus inſidebat. Vix notus iam eſt,poſt tantas Lutheraniſmi tenebras,niſi venatoribus & ſiluicolis, vepribus & dumetis omnia obtinentibus, & obſepientibus. Longe præclarius facinus faceret,qui hunc locum expurgaret, quã M. Tullius,

cum

cum ſepulchrum Archimedis vepribus obſitum in lucem vendicauit. Vide lib. 5. Tuſcul. quæſt.

In catalogo Epiſcoporum Eyſtettenſium in Wilhelmo de Reichenavv, diximus, ab hoc Epiſcopo Reliquias S. Willibaldi, S. Richardi & S. Walpurgis vnà cum eiuſdem oleo, ad Regem Angliæ miſſas eſſe; id qua ratione acciderit, ipſemet Legatus annotauit: quam annotationem veteri in Codice repertam exſcripſit admodum Reuerendus & doctiſſimus Dominus M. Georgius Brunner Eyſtadij ad D. Walpurgis parochus. Ea ſic ſe habet:

*Anno ſalutis 1492. 13. Calend. Septembris. Fui ego Bernardus Adelmann de Adelmansfelden, Canonicus Eyſtettenſis, à Reuerendiſſimo in Chriſto patre ac Domino Guilielmo de Reichenavv Epiſcopo Eyſtettenſi, ad Inclitũ Henricum * ſextum Angliæ ac Franciæ Regem, Dominumq; Hiberniæ, cum hiſtorijs ac reliquijs Sanctorum VVilibaldi, VVunibaldi, VValpurgis, Richardi miſſus, quas in Ciuitate Cantuarienſi in templo Saluatoris 10. Calend. Octob. ſummâ cum Veneratione ac deuotione idem Rex à me ſuſcepit, eodem Anno 1492. atq; Vltro promiſit ſe curaturum, vt in futurũ quotidie, in honore prædictorum ſanctorum Miſſa celebraretur, ac ſingularum * ſeptimanium eo die, quo ei reliquiæ per me præſentatæ eſſent, ſolemne officium decantaretur, præſentibus ibidem Archiepiſcopo Cantuarienſi, Epiſcopo Batonienſi, - - - - -*

Et inter omnes reliquias Rex Angliæ, qui ſe de ſtirpe S. Richardi eſſe aſſeruit, ab Epiſcopo Eyſtettenſi miſſas, in primis oleum S. VValpurgis maximè admiratus ac veneratus eſt. Ita ego Bernardus ob gloriam meorum patronorum, qui ſecundo Vento meum iter comitati ſunt, manu propriâ teſtor, precibus quorum me indignum commendo, &c.

* L. Septimum.

* locus corruptus.

Hactenus nobilis legati Annotatio. Sed vbi hodie ſacræ iſtæ Reliquiæ in Angliam miſſæ? Nimirum vna

cum innumerabilibus alijs à Caluiniana charybdi abſorptæ ſunt.

CAPVT X.

De aduerſarijs S. Bonifacij.

HOSTES S.Bonifacij fuere itidem hoſtes S. Willibaldi, S.Wunibaldi, S. Walpurgis, quia omnium cauſa communis erat. De his actum quidem eſt l. 1. obſeruat. cap. 10. ſed conciſius, quàm par erat. Primus fuit Adelbertus ſiue Adalbertus, natione Gallus. Secundus Clemens Scotus ſeu Hibernus, manifeſti hæretici, & prorſus fanatici ad modum ferme Carlſtadianum, damnati in Concilio Sueſſionenſi ſub Zacharia Papa anno Chriſti 744. regnante Childerico Rege. iterum damnati in Concilio Germanico anno 745. Tertio damnationis ſententiam tulerunt, in Synodo Romana ſub eodem Pontifice Zacharia anno 745. in qua Synodo vtriuſque ſomnia & deliria fusè exponuntur. Inſeruit eam libro ſecundo Vitæ Bonifacianæ Othlonus, quem Tomo IV. Caniſiano, & lib. 3. rerum Moguntiacarum apud Serarium inuenies. Fit mentio eorundem Epiſt. 135. 144. & 148. Vterque in cuſtodiam miſſus eſt, & quidem Fuldæ. Vide Serarium notat. 32. ad Vitam S. Bonifacij. Vterque Epiſcopus fuerat. Liquet hoc ex Epiſt. 138. & 139. quæ ſunt Zachariæ Papæ ad S. Bonifacium.

Ex ijſdem epiſtolis Zachariæ ad Bonifacium diſcimus alios duos S. Bonifacij aduerſarios, quorum alteri Geoleobo; alteri Godalſacio, ſeu Godeſchalco nomen erat. Vterque videtur Epiſcopus fuiſſe, æque ac Adalbertus,

tus, & Clemens Scotus: Vocantur enim poſt deiectionem ex Epiſcopali dignitate Exepiſcopi, & ille Geoleobus *falsè Epiſcopi honore functus* ſcribitur à Zacharia Papa. Quintus inter aduerſarios S. Bonifacij eſt Sampſon Scotus, de quo Zacharias Papa in epiſt. ad S. Bonifacium, quæ eſt 140. inter Bonifacianas. *Scripſit reuerenda fraternitas tua, reperiſſe quendam Presbyterum, genere Scotum, nomine Sampſon, errantem à via veritatis, dicentem & affirmantem, quod ſine myſterica inuocatione, aut lauacro regenerationis poſſe fieri Catholicum Chriſtianum, per Epiſcopalis manus impoſitionem. Hic autem qui dicit, vacuus eſt Spiritu ſancto, & alienus à gratia Chriſti, atque à conſortio ſacerdotali abijciendus. Quis enim niſi baptizetur iuxta præceptum Domini* In nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, *& ſic per manus impoſitionem conſecretur, poteſt eſſe Catholicus? Hunc nequiſſimum virum talia prædicantem, ab Eccleſia DEI ſancta condemnatum expelle.*

Sexto in Thuringia inuenit multos fidelium ſeductores, & falſos magiſtros; quorum in vita S. Bonifacij Willibaldus quatuor nominat, *Tortbune*, *Berechtbere*, *Tanberecht & Hunred.* In Boica erat Erenuuolfus, de quo idem S. Willibaldus & Othlonus; & breuiter lib. 5. rerum Boicarum anno 733. Marcus Velſerus, cuius verba adſcribam. *Vix obierat Corbinianus, cum infauſtum nomen Erenuolfus, homo hæreticus, primus cuius memoria inter Boios extet, ſi his quoque peſtibus annotandis operæpretium facimus, flagitioſa impiorum dogmatum labe ſerendâ graſſari cœpit. Bonifacius vt erat acri in diuinum cultum ſtudio, propere accurrens, ne virus latius ſerperet, auctorem ſceleris, mature ex ſacrorum canonũ præſcripto damnatum ab Eccleſiæ communione reijcit, ſimul populum ſalutaribus concionibus admonitum, in viam reuocat.*

Tales ſeſe S. Bonifacij hoſtes profeſſos eſſe non magis

gis eſt mirum, quã quod hodie Lutherani & Caluiniani peſſime oderunt omnes illos, quicunq; patrociniũ Catholicæ religionis tuendæ ex inſtituto ſuſcipiunt. Nec S. Bonifacius alio animo erat, quã Sanctus ille Pater, qui dixit, ſe operam ſedulam dediſſe, vt hoſtes Eccleſiæ fierent etiam hoſtes ſui.

Septimo inter hoſtes ſeu aduerſarios S. Bonifacij numerant ſectarij Virgilium & Sidonium duos Epiſcopos, ſed abſit, vt hos viros ſanctitate præclaros S. Bonifacij hoſtibus accenſeamus. Simultas quædam inter illos extitit, peſſimorum flabellis excitata & nutrita, eo vſque tamen progreſſa, vt S. Bonifacius querelas ſuas, & contra duos illos accuſationes ad Pontificem detulerit, vt planum fit ex epiſt. 140. quæ eſt Zachariæ ad Bonifacium. Quamuis ipſi quoque non fuerint elingues aduerſus Bonifacium in litteris ſuis ad Pontificem Zachariam, vt patet ex epiſtola Zachariæ. Nimirum etiam ſancti homines dum in hac vita viuunt, tenebris quibuſdam circumfuſi ſunt; nec aliorum ſenſa, dicta, facta ſatis ſemper aſſequuntur, vt ea in bonam partem accipiant, vel candide interpretentur, præſertim ſi aliquid prauæ æmulationis vel inuidiolæ accedat.

De tota hac alienatiuncula breuiter & eleganter ita ſcribit M. Velſerus lib. 5. rerum Boicarum. *In Boica iam tunc Virgilius & Sidonius pietatis docendæ cauſſa verſabantur, quorum ſequentibus temporibus virtus & dignitas magnopere inclaruit. Virgilio Hibernia patria; quæ Sidonio fuerit, non eſt proditum. Iis grauis cum Bonifacio diſceptatio inciderat, de ſacerdote qui latinitatis ignoratione, in ſacra baptiſmatis formula peccare ſolitus: re ad Pontificem delata, aduerſus Bonifacij ſententiam, in hac verbare-*

ba reſcriptum eſt. Et poſt recitatam Zachariæ epiſtolam aliiſque nonnullis interiectis ſubiungit Velſerus. *Diſcordia inter Bonifacium & Virgilium interim gliſcebat, improbis peſſimorum hominum rumoribus excita auctaque: tanto nimirum facilius, quod Moguntiaci vnus Epiſcopus, alter apud Boios, procul agerent, ſuffundit enim vires calumniæ longinquitas. Bonifacius Zachariæ queſtus, reſponſum ſibi honorificum, in aduerſarium aſperam abſtulit. Ceterum Pontifex ſe Vergilium euocaturum, coram de cauſſa cogniturum oſtendit.* Epiſtolæ Pontificiæ hæc addit. *Diſceptationis exitum non comperio. Fit veriſimile, aut purgaſſe ſe Vergilium Pontifici, ſiue coram, ſiue per litteras: aut cognitis inuidorum vtrinque fraudibus, nam quà Virgilius animi probitate & vitæ ſanctimonia fuit, quæ Bonifacio renunciata, neque dixiſſe, neque feciſſe potuit, vltrò, quod inter bonos ſolet, in gratiam eſſe reditum. Sane Bonifacius toto deinde ſeptennio ſuperfuit, neque iſtius tamen diſſenſionis præterea veſtigium apparet. Quod quidam coniecere, non abnuerim, Virgilium de terræ ſpecie acutius quam pro vulgi captu diſputaſſe, globoſam eſſe, & viuere è contraria parte qui aduerſis veſtigijs ſtent contra noſtra veſtigia, quos antipodas vocemus, hos perinde ac nos ſole & luna luſtrari: ea ignoratione audientium perperam accepta, detortaq; longè alio ſenſu ad Bonifacium perlata, offenſionum præbuiſſe ſementem.*

Cæterum, vt & hoc addamus, à damnato Clemente longe diuerſus eſt Claudius Clemens Scotus, qui cum Ioanne Scoto, quem etiam Mailroſium vocant, venit ad Carolum Magnum offerens ei operam tradendi doctrinas liberales, vt eſt apud Balæum centur. 14. cap. 32. & 33. & Monachum Sangallenſem Tom. 1. antiq. Lect. qui alterum vocat Clementem; alterum non Ioannem, ſed Albinum; quem Ticinum docendi cauſſa miſſum dicit, recento in Gallia Clemente. Nihil his commune cum ſuperio-

perioribus; nec aduerſari potuerunt S. Bonifacio; nam ex Scotia ſeu Hibernia venerunt regnante, & vt videtur iam imperante Carolo Magno. at imperium adeptus eſt anno 801. regnum mortuo Pipino. 768.

Ille Ioannes Scotus vocatur etiam Erigena, à patria, vom Irland / ſic enim Germani vocant Hiberniam inſulam. Vertit S. Dionyſium Areopagitam. multa ſcripſit, de quibus Balæus loco cit. & Poſſeuin. Erroribus nonnullis infectus; & extant contra illum opuſcula in Auctario ad Bibliothecam SS. PP.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

APPEN-